

„Nije dovoljno samo znati, treba i htjeti.

Nije dovoljno samo htjeti, treba i učiti“

‘Gete’

UVOD

Da bi se jedna finansijska institucija nazvala bankom i uistinu bila banka, ona mora ispunjavati određene uslove, odnosno mora se baviti određenim poslovima.¹ Banka mora ispunjavati četiri osnovna kriterija, da bi ona to stvarno bila, a to su:

- da učestvuje u kreiranju novca;
- da ima za svoju osnovnu djelatnost uzimanje i davanje kredita;
- da predstavlja značajan finansijski oslonac za ostvarivanje osnovnih ciljeva i zadataka tekuće i razvojne ekonomske politike zemlje,
- da ima mogućnost da razvija, unapređuje platni promet i ubrzava novčanu cirkulaciju.

Banke učestvuju u procesu kreiranja novca sa raspoloživim likvidnim sredstvima i plasmanima (obim kredita i hartija od vrijednosti u posjedu banaka). Na strani aktive banke nalaze se rezerve likvidnosti, krediti i hartije od vrijednosti, a na strani pasive depoziti po viđenju. Ako banka stekne depozit po viđenju (pasiva) u aktivu će imati likvidna sredstva. Likvidna sredstva, koja je primila u depozit, banka će iskoristiti da bi stekla aktivu koja donosi prihod (kamat).²

Postoje dva osnovna poslovna računa kod banke kao instrumenti platnog prometa, a to su: žiro-račun (transakcioni račun) i tekući račun. Upravljanje žiro-računom banke predstavlja jedan od najvažnijih poslova u svakoj banci. Upravljanje žiro-računom banke nije samo rutinsko izvršavanje, odnosno prosto praćenje promjena pojedinih pozicija računa u banci. U praksi poznatih svjetskih banaka se ovoj poslovnoj filozofiji posvećuje posebna pažnja, jer se preko računa banke mjere svi pozitivni i negativni efekti strategijskog upravljanja bankom.

Takođe, od velike važnosti je prohodnost računa banke, jer se preko računa banke mjeri njena: likvidnost, profitabilnost i solventnost. Dakle likvidnost igra značajnu ulogu u procesu upravljanja žiro-računom banke. Značaj likvidnosti se ogleda u tome što ona ustvari predstavlja sposobnost banke, koja je u ulozi dužnika, da novčane obaveze izmiri u roku

¹ Prof.dr.Nenad M. Vunjak, Prof.dr. LjubomirD. Kovačević: „Bankarstvo-bankarski menadžment“, Subotica 2006. godine

² Čarčić dr. Uroš: „Marketing poslovne banke“, Novi Sad 2007. godine

njihovog dospijeca. Najznačajniji faktori koji utiču na sposobnost banke su faktori ulaganja sredstava u sopstveni razvoj i faktori plasiranja sredstava samim klijentima banke.

Iskustva, bilo da su praktična ili teorijska, pokazuju nam da postoje dva metoda plasiranja i ulaganja, a to su:

- ulaganje i plasiranje sredstava prema ročnosti i
- konzervativni način ulaganja i plasiranja sredstava

Za metod koji se oslanja na ročnost, možemo reći da polazi od činjenice da se dugoročna ulaganja i plasmani realizuju isključivo iz dugoročnih izvora sredstava. Konzervativni metod ulaganja i plasiranja polazi od činjenice da se ulaganja i plasmani pokrivaju iz dugoročnih izvora sredstava, dok se novčana sredstva i prenosive hartije od vrijednosti pokrivaju iz kratkoročnih sredstava. Poredeći ova dva metoda većina autora daje prednost konzervativnom metodu, mada se upotrebom konzervativnog metoda smanjuje stepen rentabilnosti banke.

Pored svega navedenog, likvidnost banke zavisi i od tokova primanja i izdavanja novčanih sredstava, odnosno ako je ta dinamika priliva usklađena sa dinamikom odliva tada je problem održavanja likvidnosti lakše rješiv. Veoma je važno za same banke da se ne potcjenjuje količina potrebnog novca raspoloživog na računu banke jer se često i veoma lako može desiti da se ugrozi princip rentabilnosti.

U savremenim uslovima poslovanja, za svaku banku je od izuzetne važnosti da se stara, u svako vrijeme i na svaki način, o svom računu odnosno o tokovima novca na njemu. Poslovanje banke neće biti pozitivno ukoliko se menadžment banke ne ponaša prema računu na domaćinski način. Rad poslovnih banaka se može ocjeniti na najjednostavniji način uvidom u njihove račune, tj pregledom njihovog stanja.

Banka mora voditi računa o tome, da je u svakom trenutku likvidna jer je to u velikom dijelu i suština svakodnevnog poslovanja komercijalnih banaka. Nelikvidnost banke u savremenom okruženju poslovanja rijedak slučaj. Kada postoji situacija da je banka nelikvidna duže od 30 dana, za takvu banku možemo reći da je nesolventna, odnosno nesposobna da plaća svoje obaveze.